

цифровізація та адаптивність судової системи є критично необхідними для її стійкості та ефективності в умовах війни.

Список використаних джерел

1. Верховний Суд України. Забезпечення права на правосуддя в умовах воєнного стану : презентація / Верховний Суд України. [Київ] : Верховний Суд України, 2024. [без с.]. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/Prezent_Zabezp_prava_na%20pravos_voen.pdf (дата звернення: 22.11.2025).
2. Ужгородський національний університет. Науковий вісник УжНУ. Серія «Право». 2022. Вип. 74 (ч. 1-2). Ужгород : Ужгородський національний університет, 2022. ISSN 2307-3322. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/05/74.pdf> (дата звернення: 22.11.2025).
3. Крамар Р.І. та ін. Правові засади забезпечення доступу до правосуддя в умовах воєнного стану // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. Вип. 39/2023. С. 288. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14793923> (дата звернення: 22.11.2025).
4. Обушенко Н.М. Доступ до правосуддя в умовах воєнного стану: особливості реалізації права військовослужбовців і військовозобов'язаних / Н.М. Обушенко // Scientific forum: theory and practice of research. 2025. Вип. 42. Розд. 5. Law and International Law.
5. Особливості здійснення правосуддя в умовах воєнного стану : інформаційний матеріал / [без авторів]. URL: <https://pravo.ua/wp-content/uploads/2023/12/Osoblyvosti-zdiy-snennia-pravosuddia-v-umovakh-voiennoho-stanu.pdf> (дата звернення: 22.11.2025).

Спіриденков Олександр Сергійович

здобувач ступеня вищої освіти
магістр 2КМПД курсу ЗФН
НАВС

Науковий керівник:

Степанова Ганна Миколаївна

професор кафедри кримінальної
юстиції навчально-наукового
інституту права та психології НАВС,
кандидат юридичних наук, доцент

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ

Після початку повномасштабного вторгнення росії, Указом Президента України № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 р. введено в Україні правового режиму воєнного стану зумовило кардинальну трансформацію діяльності органів сектору безпеки й оборони, зокрема правоохоронних органів [1]. Зміна криміногенної ситуації, збільшення кількості воєнних злочинів, актуалізація питань контррозвідувального забезпечення,

необхідність швидкого реагування на загрози та підтримання публічного порядку в умовах підвищеної небезпеки стали визначальними чинниками перегляду традиційних підходів до організації правоохоронної діяльності. Це зумовлює потребу в науковому осмисленні викликів і пріоритетів розвитку правоохоронної системи в умовах збройної агресії.

Одним із ключових викликів є різке ускладнення оперативної та криміногенної обстановки. Воєнний стан супроводжується зростанням кількості тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень, диверсій, актів мародерства, незаконного обігу зброї, колабораціонізму, а також кіберзлочинів, спрямованих на дестабілізацію державних інституцій. У таких умовах правоохоронні органи стикаються з необхідністю одночасного виконання широкого кола завдань: забезпечення громадського порядку, протидія воєнним злочинам, взаємодія з військовими формуваннями, робота з переміщеними особами, а також здійснення проваджень у режимі підвищених ризиків.

Важливим аспектом трансформації діяльності правоохоронних органів є нормативно-правові зміни. Законодавець оперативно адаптує кримінальне, кримінальне процесуальне та адміністративне законодавство з урахуванням потреб воєнного стану. Ідеться про особливості фіксації слідчих (розшукових) дій в умовах бойових дій, можливість проведення певних процесуальних дій без участі понятих, розширене застосування технічних засобів фіксації, прискорення окремих процедур, а також зміни у підслідності воєнних злочинів. Усе це формує нову модель кримінальної юстиції, орієнтовану на оперативність, гнучкість та адаптивність.

Значну роль відіграє розвиток міжвідомчої взаємодії. У ході воєнного стану посилюється співпраця Національної поліції, Служби безпеки України, військових адміністрацій, Державної прикордонної служби, Державного бюро розслідувань, прокуратури та інших суб'єктів. Спільні штаби, координаційні центри, електронний документообіг та оперативні інформаційні платформи дозволяють швидше обмінюватися даними, узгоджувати рішення та координувати спільні операції. Такий формат міжвідомчості вимагає нових компетентностей від працівників – насамперед здатності працювати в умовах невизначеності та підвищеного ризику [2].

Особливо важливим фактором є цифровізація правоохоронної діяльності. Воєнний стан прискорив впровадження аналітичних платформ, систем відеоспостереження, інструментів автоматизованого аналізу даних, а також цифрових рішень для фіксації доказів у складних умовах. Інформаційні технології відіграють ключову роль у протидії кіберзагрозам, виявленні диверсійних груп, аналізі переміщення військових підрозділів противника, документуванні воєнних злочинів та забезпеченні доказової бази для майбутніх судових процесів.

Поряд із технологічними аспектами суттєвим викликом залишається людський фактор. Працівники правоохоронних органів працюють у стані значного психологічного навантаження, під постійними загрозами для життя та здоров'я, нерідко в умовах обмежених ресурсів та перевантаженості. Це вимагає зміцнення системи підготовки кадрів, формування стресостійкості, розвитку лідерських компетентностей, а також створення механізмів психологічної підтримки.

Важливим пріоритетом стає підвищення рівня професійної мобільності та готовності до виконання завдань у надзвичайних ситуаціях.

У контексті пріоритетів розвитку правоохоронної діяльності в умовах війни особливої уваги потребують такі напрями: удосконалення нормативно-правових механізмів протидії воєнним злочинам; розширення можливостей криміналістичних і аналітичних підрозділів; посилення кібербезпеки; модернізація матеріально-технічного забезпечення; інституціоналізація міжвідомчої взаємодії; адаптація стандартів підготовки правоохоронців; удосконалення системи управління ризиками. Також вагоме значення має забезпечення прозорості та підзвітності діяльності правоохоронних органів як елементів демократичного контролю в умовах війни [3].

Таким чином, трансформація правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану характеризується комплексністю та багатовимірністю. Вона охоплює оновлення законодавства, структурні зміни в організації роботи, цифровізацію, розвиток міжвідомчості, удосконалення кадрового потенціалу та зміцнення інституційної спроможності сектору безпеки. Ефективність цієї трансформації визначатиме здатність держави забезпечувати правопорядок, захищати права людини, документувати злочини та підтримувати стійкість національної безпеки в умовах збройної агресії.

Список використаних джерел

1. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/389-19>

2. Муляр Г. В. Діяльність органів Національної поліції України в умовах правового режиму воєнного стану. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2023. № 61. С. 130-138. DOI:10.32841/2307-1745.2023.61.26. URL: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc61/26.pdf>

3. Дручек О. Правоохоронна діяльність в умовах правового режиму воєнного стану. *Вісник Київського інституту інтелектуальної власності та права*. 2024. № 1. С. 45–59.